

ALLAH'IN LÜTFU VE BAĞIŞLAMASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun...

Bu cuma gününde sizlere, insanın afv ü mağfiret olunmasına sebep olacak iki konudan bahseden iki hadis-i şerifi; bir de bazı zikirlerin yapılmasıyla ilgili iki hadis-i şerif okumak istiyorum.

a. Küçük Bir Yardımın Karşılığı

Birinci hadis-i şerif İbn-i Abbas RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:¹

مَنْ أَمْسَكَ بِرِكَابِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ، أَلْ يَرْجُوهُ وَالَ
يَخَافُهُ، غُفِرَ لَهُ

(طب. عن ابن عباس)

ME. 1163 (*Men emseke bi-rikâbi ahîhi'l-müslimi, lâ yercûhü ve lâ yehâfûhû, gufira lehû.*) İnsanın günahlarının afv ü mağfiret edilmesiyle ilgili bir konu.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.286, no:10678; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.302, no:1012; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.3, s.212; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.248, no:25873; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.75, no:21543.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(Men emseke bi-rikâbi ahîhi'l-müslimi) “Kim müslüman kardeşinin özengisini tutuverirse; (*lâ yercûhü ve lâ yehàfûhû*) ne ondan bir şey ümid ettiği için, ne de ondan korktuğu için; sadece kardeşlik duygularıyla, yardım olsun diye özengisini tutuverirse, (*gufira lehû*) mağfiret olunur. Allah onu afv ü mağfiret eder.”

O zamanlara gidelim, o zamanki sahneleri düşünelim! O zamanki toplumun kullandığı araçları, gereçleri düşünelim; yaşam dünyasını göz önüne getirmeğe çalışalım: İnsanlar o zaman ya yaya yürüyorlar, fakirse; veyahut da çeşitli bineklere biniyorlar. İşte biraz daha zenginse merkep kullanır, ucuz bir hayvan... Biraz daha zenginse, at kullanır. Atın tabii kaliteli olanları vardır, kıymetlileri vardır, süratlıları vardır, değerlileri vardır... Veya deveye biner.

Tabii, ata binerken atın üzerine eyer dediğimiz bir takım şeyler konuluyor. İnsan çıplak atın üstüne binmiyor, ata bağlanmış olan, eyer denilen bir şeye biniyor. Böylece rahat oturabiliyor.

Eyer atın karnından, ön bacaklarının arkasından sağlam bir şekilde bağlanıyor. Eyerin iki tarafında da, binen kimsenin ayaklarını sokup bastırabilmesi için, özengi dediğimiz halkaya benzer bir şeyler oluyor.

Özengi hem atın üstündeyken, ayaklarıyla kuvvet almaya yarıyor. Duruşunu tanzim etmeğe, hafif ayağa kalkar gibi yapmağa yarıyor.

Yarış yapanların böyle özengiye dayanıp, nasıl oturmadan atın üstünde durduklarını, belki televizyonlardan seyretmişsinizdir.

Hem atın üzerindeyken işe yarıyor, hem de aşağıdayken, atın üstüne binerken işe yarıyor. Atın üstüne binecek olan insan, eyerin özengisine, halka gibi olan, ayak geçirmeğe yarayan parçasına ayağını geçiriyor.

Öbür ayağını şöyle bir kuvvetle, çevik bir hareketle zıplayıp, atıp, atın üzerinden eyerin öbür tarafına geçirince atın eyerine sıçramış, binmiş oluyor.

Özengi halka gibi bir şey, sarkıp sallanan bir şey... Sabit bir yeri yok, bağlı olduğu bir yer var. O bağlı olduğu yerin altında sallanır. Sallandığı için de, insanın ayağını oraya sokması biraz zor olur. Onun için, birisinin özengiyi tutuvermesi, ona yardım bâbında faydalı bir şey olur. Yâni özengiyi tutarsa, ata binecek olan şahıs ayağını kolayca özenginin içine geçirip, öbür ayağını hayvanın üstünden aşırıp, eyerin üstüne oturabilir.

Tabii şimdi tarihî ve biraz da bugünün binicilik sporuyla ilgili bir şeyi anlatmış olduk. Bunu şu bakımdan anlatıyoruz: (*Men emseke bi-rikâbi ahîhi'l-müslim*) “Kim bir müslüman kardeşinin özengisini tutuverirse...” diyor Peygamber Efendimiz, onun için... Kelimeler anlaşılınsın, mesele anlaşılınsın diye bu izahatı yaptık sevgili dinleyiciler.

Demek ki, bir müslüman isterken, öteki müslüman kardeşi de onun özengisini tutmak tarzında bile bir yardımda bulunurverse... Küçük bir yardım bu, yâni o yardım etmese bile, o özengiye er geç ayağını sokacak. Biraz sallanır, biraz tutturamaz ama, sonunda halkanın içine ayağını sokar, böylece binmeyi yine başarır. Tek başına da başarır. Her zaman insanın yanında yardımcısı olmaz. Ama, birisinin özengiye tutuvermesi kolaylık olur.

Çok basit bir şey, çok önemli bir şey değil, ama biraz da tevâzû tabii... Ata binen insana hürmeti, sevgiyi ifade ediyor. Özengiye tutan insanın da tevâzûunu gösteriyor. Yâni seyis gibi, hizmetçi gibi, ötekisine yardımcı durumunda oluyor. Onun tevâzûu, iyi niyeti mânâsına geliyor. Şimdi bu, nihayet bir küçük yardımdır. İki müslüman arasında sevgiye, ilgiye dayanan bir davranıştır. Peygamber Efendimiz bunu anlatmak istiyor.

(*Ahîhi*) diyor, kardeşi demek. Tabii kardeş deyince iki şey anlaşılabilir. Bir anneden babadan kardeş olabilir. Tabii anneden babadan kardeş olunca, yardım edecek. Neden?.. Ya ağabeydir, yardım eder, şefkat gösterir; ya da kardeşidir, büyüğü ata bindiği için hürmeten ona yardım eder. Kardeş ise, ya sevgiden, ya hürmetten, saygıdan kaynaklanan bir yardım olacak.

Ama kardeş değilse, lâlettayin bir insansa, o da müslüman kardeşi olur. (*Ahîhi'l-müslim*) Dinde aynı inanca bağlı insanlar olarak, Allah'ın

birliğine inanmış, şirkten, küfürden uzak insan olarak, bütün müslümanlar birbiriyle itikad yönünden, inanç yönünden aynı oldukları için, Allah onları kardeş ettiğini Kur'an-ı Kerim'de beyan ediyor:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Bütün müslümanlar ancak ve ancak birbirleriyle kardeştir. Sadece ve sadece kardeştir, başka bir sıfat ile anılmasına lüzum yoktur.” (Hucurat, 49/10) buyruluyor.

O bakımdan çok önemli bir husus bu... Allah'a inanan insanlar, Kur'an'a inanan insanlar, Peygamber-i Zîşânımız'ın peygamberliğine bağlı insanlar, ona saygı duyan insanların hepsi birbiriyle, aynı inançta olmanın verdiği kuvvetli bir kardeşlikle kardeştirler. Allah kardeş etmiştir. Bu kardeşlik, kan kardeşliğinden de öne geçer. Eğer kan kardeşi, ana baba bir kardeşi müslüman değilse, o zaman müslüman kardeşi daha önde olur.

Ama anne baba bir kardeşi, aynı zamanda müslümansa; tabii hem kandan kardeşlik, hem imandan kardeşlik olarak o daha kuvvetli oluyor.

Şimdi burada Peygamber Efendimiz anlatmak istiyor ki: Kendisiyle bir akrabalık bağı olmayan bir müslüman, aynı toplumda yaşadıkları mü'min kardeşlerinden birisi... Lâlettayin birisi, küçük veya büyük... “Kim müslüman

kardeşinin özengisini tutuverirse...” Ne diye?.. Ayağını kolay geçirsin de, ata kolay binsin diye.

Tabii, insan birisine bu yardımı yaparken çeşitli sebeplerden yapar. Ya yağcılık için, dalkavukluk için yapabilir:

“—Gideyim şuna biraz yardım edeyim de bana bahşış versin veya beni sevsin!” veya “Ben onun gözüne gireyim de, o da benim işimi görsün, veya bana bir memuriyet versin, bir iş versin...” gibi bir amaçla, yağcılık ve onun gözüne girmek, yaranmak için yapılır.

Veyahut da, adam şiddetlidir, kuvvetlidir, avanesi vardır, ağadır, validir, komutandır, emirdir... Korkar. Yâni yardım etmese;

“—Gel bakayım buraya! Sen bana niye yardım etmedin, niye uzaktan bakıyorsun?” der, bir kamçı vurabilir.

Meselâ, böyle bir zalim insan düşünelim. Böylelerinden de korkar.

“Bir müslüman kardeşinin özengisini, ondan bir şey ummadığı halde ve ondan korkmadığı halde tutuverirse bir insan...” İki ihtimali de Peygamber Efendimiz bertaraf ediyor. Bir şey umduğu için değil, dalkavukluğundan değil; kendisinden korktuğu için de değil... Yâni, “Aman başıma bir belâ gelmesin, def’-i belâ kabilinden şunun özengisini tutuvereyim de, şerrinden kurtulayım!” gibi bir durum da yok...

Korkmuyor da, bir şey de ummuyor. O zaman ne kalıyor?.. İhlâsla, hâlisâne, muhlisâne, sadece

kardeşlikten doğan, sevgiden doğan, imandan gelen bir yakınlıktan dolayı ona yardımcı oluvermek...

Tabii, bu bir misaldir. Peygamber SAS Efendimiz etrafındaki mü'minleri eğitirken, terbiye ederken, onlara İslâm'ı öğretirken, imanı öğretirken, Allah'ın rızasının yollarını anlatırken, bugün eğitimin, çocuk eğitiminin veya talimin, terbiyenin ibret alması gereken; pedagoji dedikleri çocuk eğitiminde, küçük bir çocuğun eğitimi veyahut halkın eğitiminde, büyük küçük insanların eğitiminde ibret almamız gereken, çok güzel usüller kullanırdı.

Bu eğitim usüllerinde misal vererek, örnek göstererek anlatmak, daha kolay anlamayı sağlar. Misali verdiniz mi, misal bir şeyin öğretilmesinde kolaylıktır. O misali söylediğiniz zaman, anlamamış insan bile, "Tamam tamam, şimdi anladım!" der.

Peygamber Efendimiz etrafındaki toplumu eğitmek için, misallerle, onların gözünün önüne anlayabilecekleri sahneleri koyarak, hemen kavrayabilecekleri şeylerden bahsederek meseleleri anlatırdı. Bu da onun güzel bir misâli... Yâni günlük hayatın tablosu, hemen gözünüzün önüne geliyor: birisi atına binecek, ötekisi hemen onun özengisini tutuveriyor. Çok kolay anlaşılan bir şey...

Bu özengiye tutmakta tabii, insan çeşitli duygular taşıyabilir. Onları da sıralıyor Peygamber Efendimiz: Bir şey ummuyor, dalkavukluk değil, yaranmak değil; korkmuyor. O zaman ne kalıyor

geriye?.. Sadece ve sadece sevgi kalıyor, İslâm kardeşliği kalıyor. Yardım duygusu, müslümanın müslümanla yardımlaşması, tevâzû gibi güzel duygular kalıyor.

Böyle güzel duygularla bir müslüman bir müslümanın sadece özengisini tutuveriyor. Küçük bir olay, bir dakika içinde olan, biten bir olay... Günlük hayatımızın binbir tane olayı arasında küçücük bir detay bu... Küçücük bir teferruat... Ama ne buyuruyor Peygamber Efendimiz: (*Gufira lehû*) “Mağfiret olunur. Yâni, Allah tarafından afv ü mağfiret olunur o müslüman...”

Peygamber Efendimiz’in hadis-i şeriflerinden biliyoruz ki, Allah bir insanı bazen, böyle bir hareketinden dolayı da mağfiret eder, cennetine sokar. Belli olmaz, küçük bir detaydan dolayı Allah sever de, Allah’a hoş gelirse, afv ü mağfiret ediverir.

Demek ki, biz küçük detayları dahi ihmal etmemeliyiz. Küçük bir detaydan dolayı insan Allah’ın mağfiretine mazhar olabildiği gibi; kendisinin küçük sandığı, detay sandığı, teferruat sandığı bir edepsizce hareketten, bir sözden, bir şakadan, bir muziplikten dolayı, bir edepsizlikten dolayı da cehenneme kayar ayağı, yuvarlanır, gider. Bu hususta da hadis-i şerifler var.

Bunlar bize neyi gösteriyor: Dâimâ edebi muhafaza etmemiz gerektiğini, detayları dahi düşünmemiz gerektiğini gösteriyor. Tabii, ana fikir aklımızdan hiç gitmeyecek.

Bizim ana fikrimiz ne:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي!

(*Ilâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî*) Bizim en temelli, ana duygumuz bu: “Yâ Rabbi, benim maksudum sensin ve ben senin rızanı kazanmak istiyorum! Hayatımdaki ana hedefim, gayem bu... Ben senin rızanı kazanmak istiyorum, yeter ki sen benden razı ol!”

Bizim hayatta ana hedefimiz bu: Allah’ın rızasını kazanmak... İşte bu rızayı kazanmak için, biz pür dikkat yaşamak zorundayız.

Bunun için bizim tasavvufî yolumuzda bir temel prensip var; zaman zaman söylüyorum... Aslında bu temel prensipleri uzun uzun anlatmamız lâzım ki, bu temel esaslar, kaideler, prensipler iyice bilinsin; teferruata boğulup da ana fikri kaybetmesin insanlar... Bu çok önemli!

Bizim temel fikrimiz nedir?.. Bize büyüklerimizin nasihatı, tasavvuf yolunda, mânevî terbiye yolunda çok dikkat etmemiz gereken kâidelerden birisi nedir?..

Farsça bir terim ile ifade edilmiş bunlar, tasavvufî yolumuzda: “*Hûş der dem*” prensibi.

Hûş, şuur demek. (*Hûş der dem*) “Nefes alırken, verirken şuur...” Hiç bir zaman gâfil olmayacak mü’min veyahut derviş, sôfî... Hiç gâfil olmayacak, hiç uyuklamayacak, hiç gaflete düşmeyecek, kendisini kapıp koyuvermeyecek, salıvermeyecek...

Dâimâ pür dikkat olacak, uyanık olacak. Hangi konuda pür dikkat olacak?.. Allah'ın rızasını kazanma konusunda... Allah'ın rızasını kazanmak da iki yoldan oluyor:

Allah'ın sevdiği işleri yapmakla oluyor.

Allah'ın sevmediği işleri yapmamakla, onlardan dikkatle kaçınmakla oluyor. Allah'ın sevmediği sözü söylemeyecek, Allah'ın sevmediği günahı işlemeyecek, Allah'ın sevmediği zulmü yapmayacak, Allah'ın sevmediği her şeyi yapmamaya dikkat edecek.

Günahları, kötülükleri yapmamağa dikkat edecek; iyilikleri yapmayı da kaçırmamağa dikkat edecek. İşte bu bir şuur gerektiriyor. Bize büyüklerimiz diyorlar ki:

“—Bak, iyi müslüman olmak istiyorsan, Allah'ın sevdiği kulu olmak istiyorsan, dikkatli olacaksın; dikkatsiz, dağınık, derbeder olmayacaksın... Her zaman şuurlu olacaksın!.. Nefes alıp verirken dahi Allah'ı düşüneceksin, Allah'ın seni gördüğünü bileceksin, Allah'ın rızasını kazanmak fikrine göre hareket edeceksin... Günahlardan kaçınacaksın, sevaplı işleri yapacaksın!” diyorlar.

İşte bu temel prensip içinde biz, teferruat gibi görünen şeyi bile kaçırmayacağız, sevaplı ise... Teferruat gibi görünen bir kötü işi de, yapmamağa dikkat edeceğiz; küçük gibi görünse bile...

İşte bu hadis-i şerifteki misal bu: Mü'min kardeşinin özengisini tutuveriyor, Allah onu mağfiret ediyor. Evet, öyledir Allah'ın kaidesi, hadis-i şeriflerden biliyoruz. Hoş gelirse, beğenirse, razı olursa, bir hasene bile insanın cennete girmesine sebep olur.

Bu hususta büyüklerimizin güzel bir sözü var: "Allah kulunu afv ü mağfiret etmek için, onu rahmetine erdirmek için bahâ istemiyor. Yâni, 'Ver parasını, seni affedeyim, mağfiret edeyim, sana cennetimi vereyim!' demiyor.

Rahmetine bahâ istemiyor, rahmetine bahâne arıyor." Yâni, bir bahâne buluyor, afv ü mağfiret ediyor. Çünkü Erhamü'r-râhimîn, çok, sonsuz lütfu var, nimetleri var. Merhameti çok geniş olduğundan, bir şeyi bahane ediyor, hadi seni bağışladım diyor.

Burada neyi bahane ettiğini anlıyoruz: Mü'minin mü'mini sevip de ona yardımcı olmasını, tevâzu ile özengisini tutuvermesini, onu afv ü mağfiret etmesine bahane ediveriyor. Küçük bir şey, ne olacak bundan?.. Yâni insan sabahtan akşama kadar kazma sallıyor, kürekle toprak atıyor, ter döküyor da, bir yevmiye alıyor. Böyle küçücük bir özenge tutmaktan mağfiret olup cennete girmek nasıl oluyor?.. Olur, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kaidesi budur.

Bu neye benzer?.. Çocuk imtihana giriyor; öğretmeni onu yazılı veya sözlü imtihan ederken birkaç soru soruyor, bütün kitabın her tarafını anlattırmıyor. Anlattıramaz, çünkü arkada başka çocuklar da var, anlattırması mümkün değil... Birkaç soru soruyor, cevap verirse, “Hadi evlâdım, çık!” diyor, bir not veriyor. Yâni geçmiş oluyor. Veyahut da bilemezse, yine “Çık evlâdım!” diyor, imtihanı kaybetmiş oluyor, sınıfta kalıyor. Yâni örnekleme ile, küçük bir iki misalle onun bilgisini yokluyor, iki üç soruyla sınıfı geçiriyor veya bırakıyor. İmtihanlar umûmiyetle böyle olur. İşte Allah-u Teâlâ Hazretleri de, bazen bir sorudan, “Tamam, kâfî, çık, seni geçirdim!” demiş oluyor.

Demek ki mü'min mü'mini sevecek... Bu hadis-i şeriften çıkan ders bu. Mü'min mü'mine yardımcı olacak, küçük bir teferruat bile olsa, özengisini tutuvermek bile olsa... Bunun mânâsı büyük; çünkü o mü'min o kardeşini Allah rızası için seviyor. Bir şey umduğundan veya korktuğundan değil, tevâzuundan, onu sevdiğinden yapıyor. Tevâzu da güzel bir duygu, sevgi de çok güzel bir duygu; onun için Allah onu mağfiret ediyor.

Demek ki, biz afv ü mağfiret olmak için çeşitli bahaneler ararız; bahanelerden birisi de bu... Yâni, Allah bizi affetsin diye isteriz. Affolunmak için de sadaka veriyoruz, namaz kılıyoruz, hacca gidiyoruz, dua ediyoruz, oruç tutuyoruz, mağfiret olalım diye... Demek ki, bazen böyle şeylerden de afv ü mağfiret olunabiliyormuş.

Birbirimizle iyi geçinmeliyiz. Birbirimize korktuğumuzdan veya bir şey umduğumuzdan değil de, sevgimizden yardımcı olmağa çalışmalıyız. Çok güzel bir hadis-i şerif, sevgili kardeşlerim!..

b. Borçluya Kolaylık Göstermek

İkinci hadis-i şerif. Yine böyle bir kàideyi öğrenmiş olacağız, bu hadis-i şeriften. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:²

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ
يَوْمَ الِ ظِلِّ إِلَّا ظِلُّهُ

(حم. م. حب. عن أبي اليسر؛ وابن مندة، طب. عن أبي الدرداء)

ME. 1164 (*Men enzara mu'sıran ev vadaa anhu, ezallehu'llàhu fî zıllihî yevme lâ zıllê illâ zıllüh.*)

Bu da yine bir müslümanın başka bir müslümana küçük bir davranışı, bir tavrı, bir muamelesi,

² Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2301, no:3006; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.339, no:2588; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.423, no:5044; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.165, no:372; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.534, no:11248; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.357, no:10756; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.266; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.281, no:460; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadâü'l-Havâic*, c.I, s.87, no:100; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.568, no:5781; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.29; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.310, no:3216; Ebü'l-Yesr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.1, s.270, no:879; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.214, no:15391; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.240, no:6669;

yeni tabirle bir jesti hakkında... Şimdi, ben bu yeni tabirleri kullanmak istemiyorum. Çok sevdiğimiz bir profesör kardeşimiz var [Oktay Sinanoğlu].³O, Türkçe kelimeleri kullanmakta çok titiz. Diyor ki:

“–Türkçesi olan bir yabancı kelime kullandın mı, yüz bin lira...”

---

³ Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu (1935 - 2015): Türk kimyacı, moleküler biyofizikçi ve biyokimyacı Türk bilim adamı. 1935 Yılında İtalya’da doğdu. 1953 yılında TED Ankara Koleji’nden birincilikle mezun oldu. 1953 yılında okul bursu ile ABD’ye gitti. 1956’da Amerika Birleşik Devletleri’nde, Berkeley’deki Kaliforniya Üniversitesi’nin Kimya mühendisliği’ni başarıyla bitirdi. Ertesi sene MIT’de yüksek lisansını tamamladı (1957) ve Sloan Ödülü’nü kazandı. Doçentlik tezini tamamlamasının (1958-1959) ardından Berkeley’de kuramsal kimya alanında doktorasını tamamladı (1959-1960).

1960’ta Yale Üniversitesi’nde öğretim üyesi oldu. 1 Temmuz 1963 tarihinde kimya alanında tam profesörlük ünvanı alarak, 20. yüzyılda Yale Üniversitesi’nde “tam profesörlük” ünvanını en genç yaşta kazanan öğretim üyesi olduğu açıklandı.

1997 yılında Yale’den emekli oldu. Yıldız Teknik Üniversitesinde Kimya Bölümü’nde profesör olarak çalışmaya başladı. 2002’ye kadar devam etti.

Sinanoğlu birçok bilimsel kitap ve makale yazdı ve birçoklarına da katkıda bulundu. Ayrıca “Hedef Türkiye” ve “Bye Bye Türkçe”(2005) gibi eserlere de imza attı. Yaşamı boyunca Kuantum mekaniği’ne birçok katkıda bulundu. P.A.M. Dirac’in de üzerinde uğraştığı ancak çözemediği “Kuantum mekaniği’nde Hilbert uzayının topolojisi ve içerdiği yüksek simetrisi” problemini çözdü..

Türkiye’de bulunduğu dönemde çalışmalarını daha çok toplumda bir Türkçe bilinci oluşturmaya adanmış ve Türkçe’nin yabancı dillerin istilası altında olduğunu vurguladı. Eğitim dilinin Türkçe olması gerektiğini ve yabancı dilin takviyeli olarak öğretilmesinin gerektiğini savundu. 19 Nisan 2015 tarihinde ABD’nin Florida Eyaleti’nde hayatını kaybetti. Karacaahmet Mezarlığı’nda annesinin yanına defnedilmiştir.

Kendisine diyor. Yâni, “Ben şimdi yanlışlıkla kendimi kontrol edemeyip, Türkçe bir kelime yerine, yabancı bir kelime kullandım.” Kendi prensibine aykırı, kullanmaması lâzım ama kullandı. Diyor ki:

“—Tamam, Hakyol Vakfı’na yüz bin lira vereceğim!”

Geçen gün bizi ziyarete gelmişti, sağ olsun, bir kaç defa böyle yüz bin lira cezayı hak edecek sözleri ben de söyledim, o da söyledi. Onun için ben şimdi, “Bir jest yapacak” diyeceğim ama, yüz bin lira ceza olacak diye korkuyorum. İşte tavır diyorum, muamele diyorum, kendi kelimelerimizi bulmağa çalışıyorum.

(*Men enzara mu’sıran*) *Mu’sır*, borçtan sıkışmış insan demek. Borçlu, borcundan dolayı sıkıntıda olan insan demek... *İnzar*, *zı* harfiyle, mühlet vermek demek. Yâni, “Bir borçluya, alacaklısı olan insan mühlet verirse...” Baktı, çok sıkıştı o borçlu kardeşi, ödeyemeyecek zavallı, toplayamamış parayı, zamanında veremeyecek:

“—Haydi şuna biraz daha mühlet vereyim!” diyor.

Tamam, bu sevaplı bir harekettir. Alacaklı vakti gelince alacağını almağa haklıdır. Borçlunun da onu vermesi lâzımdır ama, bütün iyi niyetlere rağmen, bazen borçlu parayı toparlayamaz. Ev almak için para almıştır. Almıştır ama, bütün gayretine rağmen, o borç aldığı kimseye de ödeyecek parayı toplayamamıştır. Kıpırmızı olur, üzülür:

“—Eyvah, borcumu ödeyemedim!” der.

Bu durumlar olabilir. Ticarete olur, günlük hayatta olur. Böyle sıkışmış bir insana alacaklısı mühlet verirse, yâni borcu ödemeyi biraz uzatırsa;

“—Haydi sana iki ay daha mühlet verdim, iki ay sonra alayım!” derse, bir rahatlık olacak tabii.

Adam o arada çalışacak, para bulacak, borcunu ödeyecek. Bu ona acımış oluyor, borçlunun borcunu ötelemiş oluyor. Daha sonra almaya razı olmuş oluyor.

(*Ev vadaa anhu*) *Vadaa*, koymak demek olduğu halde, *an* fiiliyle kullanılıncâ üzerinden almak, kaldırmak mânâsına gelir. “Kim bir borçlunun müddetini biraz uzatırsa, veyahut borcu kaldırırca; yâni:

‘—Madem veremiyorsun, pekiyi, bağışladım, haydi verme!

Benim de çok ihtiyacım yok.’ deyiverirse...” Bu da mümkün.

Alacaklı zengin, durumu müsait; ötekisi fakir, ödemek niyetindeydi ama ödemeye imkânı yok... Zengin şöyle bakıyor onun durumuna:

“—Haydi iki ay sonra öde, üç ay sonra öde!” diyor; bir ihtimal. Veyahut da:

“—Ödeme canım, affettim, senin o borcunu sana bağışladım.

Almıyorum, tamam, kalsın!” diyor. Böyle olabilir.

Biz Ankara’da ev aldığımız zaman, ağabeyimize borçlanmıştık.

Ağabeyimiz sonra:

“—Haydi ödeme Es’ad!” dedi.

Bizim memlekette tabirdir, belki sizde de vardır bu söz: “—Allah kardeşi kardeş yaratmış ama, kesesini ayrı yaratmış.”

derler. Yâni, bütçeler farklı... Ben ona borçlu isem, parasını vermem lâzım ama, o dedi ki:

“—Tamam, affettim, bundan sonra verme!” dedi. Böylece borcumu bağışlamış oldu.

“Kim bir borçlunun mühletini biraz uzatırsa veyahut da borcu affederse, kaldırırsa...” Ne olurmuş, ikinci tarafta Peygamber Efendimiz bildiriyor: (*Ezallehu’llâhu fî zıllihî yevme lâ zılle illâ zılluhû*) “Kendinin gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde, Allah onu gölgesinde gölgelendirir.” buyuruyor.

Şimdi, bu gölge meselesi önemli... Gün meselesi, o gün de önemli... Bu gün hangi gündür?.. Gölgenin olmadığı gün mahşer günüdür. İnsanlar mahşer yerinde toplanacaklar, güneş tepelerine yaklaştırılacak, çok sıcak olacak. O kadar sıcak olacak ki, beyinleri sıcaktan kaynayacak. Terler yerlerde yetmiş arşın aşağıya kadar toprağı ıslatacak. Yâni çok ter dökcekler. Terler bazısının ayak bileği hizasına kadar yeri dolduracak. Kimisinin dizi

hizasına kadar dolduracak, kimisinin beline, kimisinin boynuna gelecek. Kimisinin kulakları hizasına kadar gelecek, ağzını gemleyecek gibi ağzı hizasına kadar ter yükselecek.

Bu da, terin böyle çok olması, güneşin altında böyle ter deryasına gark olmak nedendir?.. Dünyadaki yaşamındaki kusurlarından, günahlarından dolayıdır tabii. Yâni çok günah işlemişse, mahşer yerinde beklerken bile ter döker. Kusuru azsa, teri az olur. Hayır hasenat yapmışsa, sadaka vermişse, zekât vermişse; zekâtı, sadakası bulut gibi, bulut gelmiş gibi başına gölge olacak. Herkesin güneşten cayır cayır yandığı, buram buram terlediği bir zamanda, bulutun gölgesinde gölgelenmek...

Biliyorsunuz, Peygamber Efendimiz'in başının üstünde bir bulut gezerdi. O sıcak Hicaz'ın güneşinin altında, SAS Efendimiz bir bulutla gölgelenirdi. Güneş onu cayır cayır yakıp ısıtmazdı.

!أَيُّهَا الْمُظَلَّلُ بِالْغَمَامَةِ!

(Eyyühe'l-muzallel bi'l-gamâmeh) “Ey bulutla gölgelendirilmiş yüce Peygamber!” diye, şair ona hitab ediyor.

Ahirette de insan sadakasının, zekâtının gölgesinde olacak. Bazıları nerede olacak?.. Arş-ı A'lâ'nın gölgesi altında olacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Arş-ı A'lâ'sının gölgesi, mahşer yerinin çok üstünde, mahşer halkının şöyle başını kaldırıp da gökyüzünü seyreder gibi baktığı yerde olacak. O daha güzel... O çok yüksek insanların vasfı.

İşte Allah'ın gölgesi dediğimiz gölge, Arş-ı A'lâ'nın altı, yâni çok yüksek insanların, peygamberlerin, şehidlerin, mübarek insanların gölgelendiği; mahşer halkının da böyle aşağıdan yukarıya gıpta ile baktığı insanların gölgelendiği yer.

İşte kim bir alacaklı olduğu kimseye, borçlusuna, borcunun müddetini ötelerse, uzatırsa veyahut borcunu kaldırırsa; acıdı, “Ödeyemeyecek bu zavallıcık... Pekiyi, hadi affettim, ödeme!” derse; Allah onu, kendisinin gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde, gölgesinde gölgelendirir. Yâni çok konforlu, çok mazhariyetli, çok rahat, çok güzel bir durumda olur.

Bu da neyi gösteriyor, muhterem kardeşlerim?.. Bu hadis-i şerifin üzerinde de düşünelim: Yine mü'minin mü'mini sevmesi, imanlı kardeşinin, müslüman kardeşinin sıkıntısını giderecek bir tavır göstermesi, bir muamele yapması... Bu muamele ya borcu ötelemek, ya da affetmek, bağışlamak tarzında oluyor.

Bu da sevgiden olur, acımdan olur, merhametten olur. “Zavallıcık ödeyemiyor işte, ne yapalım, çırpınıyor... Parası olmadığı için benden borç aldı. Parayı yine toparlayamadığı için, borcunu da ödeyemiyor.” diye böyle bir jest. Bu da sevgiden, merhametten olduğu için, sevgi ve merhamet duygularını da Allah çok sevdiğinden, Allah böyle mükâfatlandırıyor.

Merhametli insanı çok sever Allah... Mü'minlerin birbirlerini sevmesini de çok sever.

İki müslüman birbirini Allah rızası için severse, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek onlar da... Tabii o başka bir hadis-i şerif ama, madem mahşer gününde Arşının gölgesinden bahsettik, bu arada onu da söyleyelim: Arş'ın gölgesi altında gölgelenecek insanlardan bir grubu da, birbirlerini Allah için sevenlerdir, Allah için dost olanlardır. Ahiret kardeşi olanlardır.

Onun için, kardeşlik de önemli, sevgi de önemli, merhamet de önemli... İki güzel duyguyu, davranışı böylece anlatan hadis-i şerifleri size söylemiş oldum. Vaadim olan öteki iki hadis-i şerifi de hızlıca anlatayım. Ama, bu iki ilk hadis-i şeriften hissemizi alalım! Kalbimizi sevgiyle, merhametle dolduralım! Allah rızası için gönül kazanmağa çalışalım!..

Aferin Yunus'a... Kabri nur dolsun mübareğin. Ne demiş bu hususta, şiirlerinde:

*Ben gelmedim dâvî için,
Benim işim sevi için,
Dostun evi gönüllerdir.
Gönüller yapmağa geldim.*

“Dünyaya ben başka bir sebeple gelmedim, ben sevgi için gelmişim buraya...” Mü'min kardeşine karşı sevgi, Peygamber Efendimiz'e karşı sevgi, Yaradan'a, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne karşı sevgi... Benim işim sevgi diyor Yunus Emre...

Bir de, dostun evi gönüllerdir. Yâni, Allah insanın gönlünde yer aldığından, mü'minin kalbinde Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne iman ve

sevgi olduğundan, kalbinde Allah olduğundan; o da gönül yapmayı, yâni insanı sevindirmeyi prensip edinmiş. Aşk olsun Yunus Emre'ye... *Rahimehu'llâh, rahmeten vâsiah...*

Evet, bunları unutmamalım! Dedelerimizin zaten bildiği, uyguladığı şeyler. Edebiyata soktuğu, hayatlarında yaşadığı, Osmanlının, ecdadımızın muhteşem ahlâkı, müslüman ahlâkı bu... Bunları unutmamalım, sevgili dinleyiciler!..

c. Bazı Zikirlerin Faydaları

Gelelim üçüncü hadis-i şerife:⁴

مَنْ أَنْعَمَ أَهْلٌ عَلَيْهِ نِعْمَةٌ فَلِيَحْمَدِ أَهْلًا، وَمَنْ
اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ أَهْلًا، وَمَنْ حَزَبَهُ
أَمْرٌ فَلْيَقُلْ: أَلْ حَوْلَ وَالْ قُوَّةَ إِلَّا بِأَهْلٍ

(هـب. خط. عن علي)

RE. 410/8 (*Men en'ama'llâhu aleyhi ni'meten felyahmedi'llâh, ve meni'stebtaa'r-rizka felyestağfiri'llâh, ve men hazebehû emrun felyekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*)

Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet ediliyor. Yine Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanlara da müjdeler olsun, onlar da can kulağıyla dinlesin diye ben seviniyorum.

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.441, no:651; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.230, no:1566; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.180, no:1219; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.259, no:6442; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.85, no:21569.

Hazret-i Ali Efendimiz'in ismi râvî olarak nerede geçse, hoşuma gidiyor. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz, bu Hazret-i Ali Efendimiz'in (RA ve KV) rivayet ettiği hadis-i şerifte:

(Men en'ama'llâhu aleyhi ni'meten) “Kime Allah bir nimet in'am ettiyse, ihsan ettiyse, kim bir nimet-i ilâhîye mazhar olduysa, kendisine nimet bahş olunduysa; *(felyahmedi'llâh)* Allah'a hamd etsin, el-hamdü lillâh desin!” Bak nimete mazhar olmuş, Allah'a hamd etsin.. Çünkü, Allah'ın en sevdiği kullar, hamdi çok yapan kullardır. Allah'ın verdiği nimetleri bilip, Allah'tan geldiğini idrak edip, Allah'ı sevip, Allah'a şükredip hamd edenleri, Allah çok seviyor.

Onun için, kime bir nimet in'am ve ihsân olunmuşsa, *(Felyahmedi'llâh)* “Allah'a hamd etsin!” *El-hamdü lillâh... El-hamdü lillâh... El-hamdü lillâh...* Allah'ın üzerimizde nice nice, sonsuz, sayısız nimetleri var.

(Ve meni'stebtaa'r-rizka felyestağfiri'llâh) “Kim rızkının geciktiği duygusuna kapıldıysa...” Eyvah, benim rızkım gelmedi, kazancım yok! Akşama ne yiyeceğim? Bugün alışveriş yapamadık, eve ne götüreceğim?.. Bazen insan bu duygulara düşüyor.Hocamız'la seyahate giderdik, misafir olurduk bir eve. O evin sahibi, gelir benim kulağıma derdi ki:

“—Yâhu hiç dükkânda hareket yok, hiç müşteri gelmiyor. Piyasanın durumu çok fena, bir kurşluk alışveriş yapamıyoruz günlerdir...” derdi.

Biz de misafir gitmişiz. Hocaefendimiz var, biz varız, misafiriyiz. Ama ev sahibinin dükkânında hareket yok, alışveriş yok... Çok rastladım, çok oldu bu olaylar.

Akşam gelir yüzü gülerek:

“—El-hamdü lillâh!” der.

“—Ne oldu?..”

“—Bir buzdolabı sattık, bir bisiklet sattık, bir şunu sattık, bir bunu sattık... Çok güzel bir kazanç oldu.”

Neden?.. İşte Allah misafirin rızkını gönderiyor. Eve misafir gelince, bereket gelir. Misafirin de rızkı gelir, ev sahibi de o rızıktan istifade eder, herkese bir ferahlık gelir. Ama ilk başta ne yapıyordu?.. Sabahleyin, “Eyvah, paramız yok, pulumuz yok, ne olacak?” filân diyordu. İşte sonra geldi. İnsan bazen böyle telaşlanıyor.

(*Ve meni'stebtaa'r-rizka*) “Kim rızkının biraz geciktiği gibi bir duyguya kapılırsa...” Gecikmez, zamanında gelir. Yazılan rızık gelir. Ama insanoğlu bazen onu, “Gelmedi, gelmeyecek gâlibâ?” filân diye gelmeyecek sanır, korkar, telâşlanır.

Ama bazen de gelmeyebilir, rızık kesilir. Neden kesilir?.. İşlediği günahattan rızık kesilir... Pislikten rızık kesilir, bereket kaçar. Hatta evin pisliğinden, pasaklılığından dolayı bile rızık kesilir. Onun için, evin de tertemiz, pırl pırl olması lâzım! Üstün başın da, elbisenin de temiz olması lâzım!.. İslâm bu...

Kesilebilir. Böyle bir şeyi sezen bir insan ne yapsın?.. (*Felyestağfiri'llâh*) “*Estağfiru'llàhe'l-azîm*” desin. “Yâ Rabbi, kusurum varsa, beni afv ü mağfiret eyle... Bilerek bilmeyerek günah işlemişsem, beni bağışla yâ Rabbi... Afvını, mağfiretini talep ediyorum.” diye istiğfar eylesin...

Peygamber Efendimiz istiğfarı çok söylememizi bize tavsiye ediyor muhterem kardeşlerim! Bunu da bu arada bastırarak söyleyeyim. Ben zaten bütün kardeşlerime tesbihleri çekeceksiniz diye vazife verirken, bunu söylüyorum:

“—Yüz defa *Estağfiru'llàh* deyin!”

“—Nereden, niye yüz tane dedin Hocam?.. Bana her gün yüz tane *Estağfiru'llàh* çek dedin, niye dedin?..”

Hadis-i şeriflerden alıyorum da, onun için söylüyorum. (*Felyestağfiri'llâh*) “Allah’a tevbe ve istiğfar edin!” buyruluyor. Başka hadis-i şerifler de var. Peygamber Efendimiz bile kendisi, “*Estağfiru'llàh*” derdi, “*Allàhümma'ğfir lî*” derdi. Hepsi aynı kapıya çıkıyor, aynı mânâyı taşıyor. Yâni, “Beni mağfiret et yâ Rabbi! Günahlarımı ört, bağışla, sil...” demek.

“Belki günah işlemiştir de rızkı ondan kesiliyordur, bereket ondan kaçmıştır. Günahı bıraksın, tevbe ve istiğfar etsin!” demiş oluyor. Bu da önemli... Keşke zamanımız olsaydı da, bunu da uzun uzun anlatsaydım. Belki bir başka zamanda uzun uzun anlatayım. Günah işlediği zaman insanın, nasıl bereketin

kaçtığını anlatayım! Tevbe ve istiğfar edince, nasıl rızkının bollaştığını, bereketin geldiğini anlatayım!.. Ama bunu bu kadar bilin burada: *Estağfiru'llàh* diyeceksiniz.

(*Ve men hazebehû emrun felyekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*) “Kimi bir iş, bir olay üzer de mahzun ederse; bir işten dolayı mahzun olan kimse de, ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*’ desin!”

“—Ne demek “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*”, mânâsı ne bu sözün?.. Bu denilmesi istenen mübarek cümlenin mânâsı ne?..

Bunun mânâsı: “Bütün güç ve kuvvet Allah’ın elindedir. O ne isterse öyle yapar. Kaderden dolayıdır bu olan... Bu olayı, bu tatsız, hüznün verici olayı da izâle etmek, yine Allah’ın şânındandır. Allah ona kâdirdir. Ben ona dayanıyorum, o afv ü mağfiret eder.” demiş oluyor insan...

Bu sözü de, bu mânâsını bilerek söylemesi, mü’mine çok kâr getirir. Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor: “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” desin!

Bizi günlük olaylarımızda, çevremizde, kendimizle, yakınlarımızla ilgili oluşmuş olan, başımıza gelen çeşitli olaylardan dolayı, çeşitli üzüntüler kaplar; mahzun oluruz, üzülürüz:

“—Hay Allah, bizim çocuk hastalandı... Hay Allah, arabanın şurası arızalandı... Hay Allah, mahsul tarlada şöyle oldu, böyle oldu...”

Yâni bir şeyler olur, üzülürüz. Böyle olumsuz şeyler olduğu zaman, mahzun oluruz. Ne diyecekmişiz o zaman: *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh...*

Bu hem kadere imanı ifade ediyor, hem de iyiliği de Allah'ın verdiğini ifade ediyor, Allah'tan istemeyi de ifade ediyor. Hem kaderden, kadere iman duygusundan dolayı kalbin huzura ermesini sağlıyor; hem de, “Bu üzüntüyü izale edecek de sensin yâ Rabbi! Sen izâle ediyor, güç kuvvet sende...” demiş oluyor insan bu sözü söyleyince. Allah'a yalvarmış oluyor, “Evet, bu şu anda böyle ama, bunu Allah kaldırır.” demiş oluyor.

Bu çok önemli bir cümledir muhterem dinleyiciler! “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” sözünü çok söyleyin, ama mânâsını tada tada söyleyin!

Biliyorsunuz, “*Lâ ilâhe illa'llâh*”ı söylüyoruz, imanımızın gereği; “Allah'tan başka ilah yok! biz kâfir değiliz, müşrik değiliz, taşa tapmıyoruz, haça tapmıyoruz, insana tapmıyoruz, maddeye tapmıyoruz, paraya tapmıyoruz, şöhrete tapmıyoruz... Allah'ın varlığına, birliğine inanmışız, ona kulluk ediyoruz.” *Lâ ilâhe illa'llâh*'ın mânâsı bu... Bu âşikâre tevhiddir.

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Güç kuvvet sadece Allah'ındır. Allah'tan başkasında güç kuvvet yoktur. Ne dilerse, Allah'ın dediği olur. Binaen aleyh, ben onun sevgili kulu olursam, kimse bana zarar veremez. Her türlü hayırını da Allah bana verir.” demek.

Biliyorsunuz, İbrâhim AS'ı yakmak için ne kadar büyük ateşler yaktılar da, yakamadılar. Firavun nasıl ordusuyla Mûsâ AS'ı öldürmek için kovaladı da, öldüremedi; kendisi boğuldu. İşte “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*”ın peygamberlerin hayatlarından, peygamberlerin mâcerâlarından misalleri bunlar...

Onun için “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*”ı çok söyleyin!.. Hüzünlü zamanlarımız olur, üzüntülerimiz vardır her zaman... Kimisinin işi ters gider, kimisinin başına bazı üzücü olaylar gelebilir. “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” diyeceğiz.

d. Nimetin Devamı İçin

Dördüncü hadis-i şerif de bu konuyla ilgili. Onun için, ikisi bir takım teşkil ediyor: ⁵

مَنْ أَنْعَمَ أَهْلُهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً، فَأَرَادَ بَقَاءَهَا، فَلْيُكْثِرْ
مِنْ قَوْلِ أَلْ حَوْلَ وَالْ قُوَّةَ إِلَّا بِأَهْلِهِ

(طب. عقبه بن عامر)

ME. 1166 (*Men en'ama'llâhu aleyhi ni'meten, feerâde bekàehâ, felyüksir min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.*)

Bir önceki hadis-i şerifte, “Kime bir hüzünlü, üzücü olay gelmişse...” demişti.

⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.310, no:859; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.56, no:155; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.682, no:1955; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.122, no:16909;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.84, no:21567; RE: 410/9.

Burada da işin müsbet tarafını, olumlu tarafını ifade ediyor Peygamber Efendimiz:

(Men en'ama'llàhu aleyhi ni'meten) “Allah kime bir nimet ihsan etmişse...” İşte bir kazanç kazandı, bir güzel şeye sahib oldu, sevindi, bir nimete mazhar oldu. *(Feerâde bekàehâ)* “Eğer bu işin devamını arzu ediyorsa; ‘Nimet üzerimden kaçmasın, gitmesin, devam etsin, bâkî kalsın nimet üzerimde... Bu ihsan, bu lütf-u ilâhî elden kaçmasın!’ diye istiyorsa; Allah ona bir nimet vermiş ve ‘Bu nimet kaçmasın, üzerinde dâimî olsun, kaybolmasın, gitmesin!’ diye kim istiyorsa; *(Felyüksir min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.)* o da ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*’ sözünü çok söylesin!..”

Demek ki, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*”, hem insan mahzun olduğu zaman söylenen bir söz, hem de bir nimete mazhar olduğu zaman, o nimetin devamını sağlayacak olan bir söz...

Burada bir başka mânevî hakîkati daha, Peygamber Efendimiz bize öğretmiş oluyor: İnsanlara nimetler gelir ama, insanlar kusur işlerse, nimet elinden alınır. “Sen edepsizsin, nimetin kıymetini bilemedin, Allah’a şükredemedin! O halde elinden gitsin de gör bakalım terbiyesizliğinin, edepsizliğinin, idraksizliğinin, nimetin kadrini bilmemenin cezasını çek!” diye Allah o nimeti alıverir elinden...

Kıymeti bilinmeyen nimet ne olurmuş?.. Elden alınır mış. O zaman ne yapacağız?.. Nimetin kıymetini bileceğiz, nimeti veren, mün'im-i hakîkî Allah'a hamd edeceğiz ve “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*”ı çok söyleyeceğiz.

Birden büyük bir kazanç sağladınız... Birden bir ev sahibi oluverdiniz... Birden güzel bir iş size ihsan olunuverdi... Birden Allah güzel bir çocuk ihsân etti... İstiyorsunuz ki bu devlet, bu nimet elden kaçmasın; çocuk yaşasın, maaş eksilmesin, insan işten atılmasın... Neyse yâni, herkesin başına hayatında çeşitli sevindirici şeyler, nimetler geliyor, her zaman nimetler yağıyor.

Bunların kaçması nereden olur?.. Günah işlediği zaman ve kadrini, kıymetini bilmediği zaman, şükürünü edâ etmediği zaman olur. Bunun devamını istiyorsa bir insan, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” diyecek. Bu ne demek?.. Demin de söyledik: “Güç kuvvet sadece Allah'tadır. Yâni bunu veren Allah'tır. Çünkü güç kuvvet ondadır, bu nimetleri bana gönderen odur. Nimeti devam ettirecek olan da odur.”

O halde, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*” duygusunu içinde böyle canlı tutan insanı Allah seviyor. Nimetin kendisinden olduğunu, onu devam ettirecek olan da kendisi olduğunu bildiği için... Bu gizli tevhid... Yâni insanın içinde olan hakîkî tevhid... *Lâ ilâhe illa'llâh*'ın daha ince bir seviyesi, merhalesi, kademesi, derecesi olmuş oluyor. Onu söylediği zaman, nimet de dâimî oluyor.

O halde, Allah-u Teâlâ Hazretleri üzerimizde nimetlerini dâimî eylesin diye, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ı çok söyleyelim!

Elimize aldık mı bir güzel tesbih?.. Aldık. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*'ı da, *Lâ ilâhe illa'llah*'ı da, *Estağfiru'llâh*'ı da çok çok söylemeliyiz ki, böyle bu güzel şeylere sahib olabilelim!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri, hepimizi İslâm'ı iyi bilen kullarından eylesin... Görüyorsunuz, İslâm'ı bildikçe insanın neşesi artıyor, ümidi yükseliyor, imanı kuvvetleniyor... İlim çok güzel bir şey, İslâm çok büyük bir nimet... Hadis-i şerifleri okudukça, İslâm'ın ne kadar büyük bir nimet olduğunu görüyoruz.

Onun için, Allah bizim ilmimizi, irfanımızı arttırsın, nimetlerimizi arttırsın...

Şükrümüzü, hamdimizi de güzel yapmayı nasib eylesin...

Şükrümüzü, hamdimizi de arttırsın...

Her gününüz mübarek olsun, hayırlı olsun, mutlu olsun...

Sevgili dinleyiciler, Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi hem dünyada hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin...

Dünyada sıhhat afiyet, huzur ve saadete yaşamayı nasib eylesin...

Ahirette de cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber Efendimiz'e komşu eylesin...

Firdevs-i A'lâ'da rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Cemâlini gören, selâmına mazhar olan
kullarından eylesin cümlelenizi...

Sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve
rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

31. 05. 1996 - İstanbul

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

